

PHYSICAL AND GEOGRAPHICAL RESEARCH

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-235-7-15>

HYDROGRAPHIC CHARACTERISTIC OF THE BUTIVLYA RIVER BASIN (NATIONAL NATURE PARK «SKOLE BESKIDS», UKRAINIAN CARPATHIANS)

ГІДРОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА БАСЕЙНУ РІЧКИ БУТИВЛЯ (НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «СКОЛІВСЬКІ БЕСКИДИ», УКРАЇНСЬКІ КАРПАТИ)

Buryanyk O. O.

*Candidate of Geographic Sciences,
Associate Professor at the Department
of Geocology and Physical Geography
Lviv Ivan Franko National University
Lviv, Ukraine*

Буряник О. О.

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри геоекології
та фізичної географії
Львівський національний університет
імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Karabiniuk M. M.

*Candidate of Geographic Sciences,
Associate Professor at the Department
of Physical Geography and Efficient
Environmental Management
State University
«Uzhhorod National University»
Uzhhorod, Ukraine*

Карабінок М. М.

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії
та раціонального
природокористування
ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Semeryak O. V.

*student at the Faculty of Geography
Ivan Franko Lviv National University
Lviv, Ukraine*

Семеряк О. В.

*студент географічного факультету
Львівський національний університет
імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Річка Бутівля належить до басейну річки Стрий та являє собою невеликий гірський потік, який протікає територією національного природного парку «Сколівські Бескиди». Зацікавленість басейном такої невеликої річки викликано тим, що саме тут проходять одні з найпопулярніших та найбільш відвідуваних рекреаційно-туристичних

маршрутів, зокрема – на гору Парашку (1268 м), яка є найвищою точку Сколівських Бескид, вершину Перекоп та Секул, урочище Плішка та інше. Оскільки в цьому басейні неодноразово були зафіксовані прояви негативних фізико-географічних процесів (селі у зворах на південному заході хребта Парашки, зсуви, осипища, повені та ін.), дослідження гідрографічної характеристики басейну дасть можливість спрогнозувати й попередити виникнення вище зазначених та інших процесів і явищ. Об'єктом наших досліджень є річка Бутивля та її басейн, а предметом – гідрографічна характеристика (морфометричні і морфологічні показники) досліджуваного басейну. Основні завдання полягали в обрахуванні морфометричних показників річки (довжина, коефіцієнт звивистості та розгалуження, густина річкової мережі) та морфологічних показників басейну (площа, коефіцієнт асиметрії, довжина басейну, його середня та максимальна ширина, довжина вододільної лінії, лісистості і заболоченості).

Фізико-географічні дослідження річкових басейнів Українських Карпат в останні роки проводились у басейнах рік Серет, Тиса, Лімниця, Прут та ін. У басейні р. Серет вони були пов'язані з вивченням особливостей його гідрографії та гідромережі [1]. Для басейну р. Тиса було обґрунтовано науково-методичні засади створення басейнових прогностичних систем з метою попередження паводків і проведено геоекологічний аналіз стану компонентів навколишнього середовища [4; 5]. Для басейнів верхів'їв річок Лімниця та Прут створено автоматизовану геоекологічну базу даних [2; 3].

Картографування й аналіз всіх показників відбувалося у програмному середовищі ArcGIS 9.31 із використанням допоміжних програм – Microsoft Excel та CorelDRAW. Основним результатом геоінформаційного аналізу басейну річки Бутивля є розроблена цифрова модель рельєфу, який безпосередньо впливає на гідрологічні особливості річкової мережі (рис. 1). Основні морфометричні показники річки наведено у табл. 1, а морфологічні значення басейну р. Бутивля представлені у табл. 2.

Річка Бутивля є типово гірською, долина вузька, заліснена. Заплава часто одностороння або відсутня, річище слабозвивисте з кам'янистим дном та численними перекатами. Має 11 лівих приток, серед яких головні: Сегольний струмок, Красний потік, Мала Бутивля, Ванч Верхній, Ванч Нижній, Хемчик та 9 правих – Струмок, Зворова, Ростока та інші.

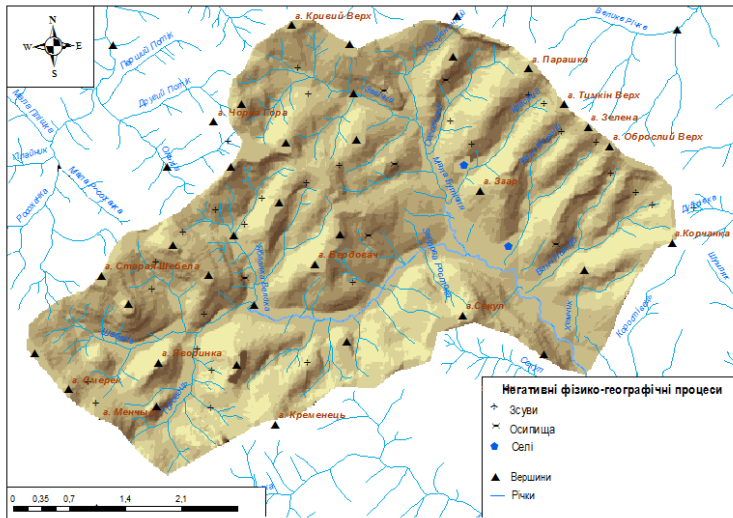

Рис. Цифрова модель рельєфу басейну річки Бутівля

Таблиця 1

Морфометрична характеристика річки Бутівля

Морфометричні показники	р. Бутівля
Довжина річки, км	16
Коефіцієнт звивистості	1,4
Коефіцієнт розгалуженості	4,7
Густота річкової мережі, км/км ²	0,06

Таблиця 2

Морфологічна характеристика басейну річки Бутівля

Морфометричні показники	р. Бутівля
Площа басейну, км ²	80
Коефіцієнт асиметрії	0,18
Довжина басейну, км	7,57
Середня ширина басейну, км	5,71
Максимальна ширина басейну, км	9,45
Середня висота басейну, м	919
Довжина вододільної лінії, км	29,2
Коефіцієнт лісистості	0,2
Коефіцієнт заболоченості	0

Обчислені морфометричні показники річки Бутивля та морфологічні показники її басейну, а також створена цифрова модель рельєфу досліджуваної території дає можливість спрогнозувати виникнення та поширення негативних фізико-географічних процесів. Подальші дослідження будуть спрямовані на створення детальної ландшафтної карти (рангу прості урочища) з метою розробки заходів щодо попередження виникнення вище зазначених негативних фізико-географічних процесів.

Література:

1. Березка І. С. Особливості структури річкової мережі басейну. *Наукові записки Тернопільського нац. пед.ун-ту. Серія: Географія*. Тернопіль : Вид-во ТНПУ, 2008. № 1. Вип. 23. С. 69–73.
2. Кулачковський Р. І. Геоекологічне моделювання природних морфогенних геоекосистем басейну витоків річки Лімниця: делімітація просторового каркасу. *Науковий вісник Чернівецького ун-ту : збірник наукових праць. Серія : Географія*. Чернівці, 2012. Вип. 614–615. С. 78–82.
3. Кулачковський Р. І., Круглов І. С. Моделювання геоекосистем басейну витоків Прута. *Фізична географія та геоморфологія*. К., 2008. Вип. 54. С. 169–176.
4. Лук'янець О. І., Сусідко М. М. Комплексна басейнова система прогнозування паводків у Закарпатті: методична та технологічна база її складових. *Наук. Праці УкрНДГМІ*. К., 2004. Вип. 253. С. 234–249.
5. Міщенко А. В. Геоекологічний стан компонентів довкілля в басейні р. Тиси. *Екологічна безпека*, 2009. Вип. 2. С. 58–63.